

МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
Федеральное государственное автономное учреждение
высшего профессионального образования
"Казанский (Приволжский) федеральный университет"
Отделение татарской филологии и культуры имени Габдуллы Тукая

УТВЕРЖДАЮ

Проректор по образовательной деятельности КФУ

Проф. Талюцкий Д.А.

_____ 20__ г.

подписано электронно-цифровой подписью

Программа дисциплины

Морфемика, словообразование, морфология БЗ.В.3.3

Направление подготовки: 050100.62 - Педагогическое образование

Профиль подготовки: Образование в области родного (татарского) языка и литературы

Квалификация выпускника: бакалавр

Форма обучения: на базе СПО

Язык обучения: русский

Автор(ы):

Харисова Г.Ф.

Рецензент(ы):

-

СОГЛАСОВАНО:

Заведующий(ая) кафедрой: Харисов Ф. Ф.

Протокол заседания кафедры No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Учебно-методическая комиссия Института филологии и межкультурной коммуникации
(отделение татарской филологии и культуры имени Габдуллы Тукая):

Протокол заседания УМК No ____ от " ____ " _____ 201__ г

Регистрационный No 902340816

Казань
2016

Содержание

1. Цели освоения дисциплины
2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы
3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля
4. Структура и содержание дисциплины/ модуля
5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения
6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов
7. Литература
8. Интернет-ресурсы
9. Материально-техническое обеспечение дисциплины/модуля согласно утвержденному учебному плану

Программу дисциплины разработал(а)(и) доцент, к.н. (доцент) Харисова Г.Ф. кафедра татарского языкознания отделение татарской филологии и культуры им.Г.Тукая , GFHarisova@kpfu.ru

1. Цели освоения дисциплины

Овладение студентами теоретическими знаниями по татарскому языкознанию; усвоение основных категорий и понятий морфемики и словообразования и морфологии как составной части языка - грамматики.

2. Место дисциплины в структуре основной образовательной программы высшего профессионального образования

Данная учебная дисциплина включена в раздел " Б3.В.3 Профессиональный" основной образовательной программы 050100.62 Педагогическое образование и относится к вариативной части. Осваивается на 4, 5 курсах, 8, 9 семестры.

1. Морфемика, словообразование, морфология относятся к разделу грамматики.
2. Морфемика, словообразование, морфология тесно взаимосвязаны с фонетикой, лексикологией, синтаксисом (в морфологии рассматриваются части речи и их парадигмы, все формообразующие аффиксы которых употребляются в соответствии с основными фонетическими законами татарского языка; части речи как предмет изучения морфологии представлены в лексикологии как лексические единицы, исследуемые с точки зрения происхождения, сферы и частоты употребления; словообразовательные процессы теснейшим образом связаны с отдельными частями речи; лексические единицы изучаются в морфологии как части речи, в синтаксисе - как члены предложения).
3. Требования к "входным" знаниям, умениям и готовностям обучающегося, необходимым при освоении данной дисциплины и приобретенным в результате освоения предшествующих дисциплин (умение отличать части речи, выделить морфемы, определить формы склонения имен существительных, формы принадлежности; умение отличить качественные прилагательные от наречий, распознавание случаев субстантивации имен прилагательных, некоторых наречий, числительных и местоимений, причастий; отличить глаголы изъявительного наклонения от причастий, наречий от деепричастий; союзов и послелогов и др.).
4. Освоение морфемики, словообразования, морфологии необходимо как предшествующее прежде всего для синтаксиса, стилистики.

3. Компетенции обучающегося, формируемые в результате освоения дисциплины /модуля

В результате освоения дисциплины формируются следующие компетенции:

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОК-1 (общекультурные компетенции)	владение культурой мышления; способность к восприятию, анализу, обобщению информации, постановке цели и выбору путей ее достижения
ОК-14 (общекультурные компетенции)	владение основными методами защиты производственного персонала и населения от последствий аварий, катастроф, стихийных бедствий
ОК-3 (общекультурные компетенции)	готовность к кооперации с коллегами, работе в коллективе
ОК-6 (общекультурные компетенции)	стремление к саморазвитию, повышению квалификации и мастерства

Шифр компетенции	Расшифровка приобретаемой компетенции
ОПК-3 (профессиональные компетенции)	свободное владение основным изучаемым языком в его литературной форме

В результате освоения дисциплины студент:

1. должен знать:

- представление науки о языке как целостной системы; усвоение основных словообразовательных терминов и понятий, знание концептуальных трудов наиболее известных ученых татарского языкознания и тюркологов, знание основной терминологии современного татарского литературного языка по разделу "морфемика, словообразование";
- обучение словообразованию в тесной связи с будущей профессиональной деятельностью студентов с учетом новых достижений языкознания и использования их в процессе преподавания этого предмета средней общеобразовательной школе (гимназии);
- знание тесной взаимосвязи изучения теоретического материала с самостоятельной работой обучающихся;
- знание закономерностей проведения словообразовательного анализа различных частей речи.

2. должен уметь:

- самостоятельно работать при изучении словообразования студентами;
- оценить языковые явления с учетом современных достижений лингвистической науки;
- комментировать взаимосвязь языковых явлений и их функциональные особенности;
- представить язык как сложную целостную систему;
- уметь оперировать основными понятиями по словообразованию и морфемике, концептуальными трудами ученых татарского языкознания и тюркологии, основными терминами современного татарского словообразования как составной части грамматики;
- увязать изучение словообразования и морфемики татарского языка с профессиональной деятельностью будущих педагогов - языковедов с целью внедрения достижений современной лингвистики в школьную практику.

3. должен владеть:

- теоретическим материалом в процессе активной самостоятельной деятельности студентов;
- умением словообразовательного анализа различных частей речи татарского языка;
- навыками комментированного морфемного анализа частей речи ;
- умением самостоятельной работы в процессе изучения морфемного состава самостоятельных частей речи;
- умением увязать взаимосвязь морфемных единиц татарского языка и комментировать их функциональные особенности.

Требования к "входным" знаниям, умениям и готовностям обучающегося, необходимым при освоении данной дисциплины и приобретенным в результате освоения предшествующих дисциплин (умение отличать части речи, выделить морфемы, определить формы склонения имен существительных, формы принадлежности; умение отличить качественные прилагательные от наречий, распознавание случаев субстантивации имен прилагательных, некоторых наречий, числительных и местоимений, причастий; отличить глаголы изъявительного наклонения от причастий, наречий от деепричастий; союзов и послелогов и др.).

4. Структура и содержание дисциплины/ модуля

Общая трудоемкость дисциплины составляет зачетных(ые) единиц(ы) 108 часа(ов).

Форма промежуточного контроля дисциплины отсутствует в 8 семестре; экзамен в 9 семестре.

Суммарно по дисциплине можно получить 100 баллов, из них текущая работа оценивается в 50 баллов, итоговая форма контроля - в 50 баллов. Минимальное количество для допуска к зачету 28 баллов.

86 баллов и более - "отлично" (отл.);

71-85 баллов - "хорошо" (хор.);

55-70 баллов - "удовлетворительно" (удов.);

54 балла и менее - "неудовлетворительно" (неуд.).

4.1 Структура и содержание аудиторной работы по дисциплине/ модулю

Тематический план дисциплины/модуля

N	Раздел Дисциплины/ Модуля	Семестр	Неделя семестра	Виды и часы аудиторной работы, их трудоемкость (в часах)			Текущие формы контроля
				Лекции	Практические занятия	Лабораторные работы	
1.	Тема 1. Морфемика. Словообразование.	8		2	4	0	письменная работа
2.	Тема 2. Именные части речи. Глагол, модальные и связывающие части речи.	9		4	10	0	контрольная работа
	Тема . Итоговая форма контроля	9		0	0	0	экзамен
	Итого			6	14	0	

4.2 Содержание дисциплины

Тема 1. Морфемика. Словообразование.

лекционное занятие (2 часа(ов)):

Морфемика. Сүзләрнең ясалыш структурасы. Сүз ясалышы ысуллары.

практическое занятие (4 часа(ов)):

Сүз төзелешен һәм ясалышын тикшерү.

Тема 2. Именные части речи. Глагол, модальные и связывающие части речи.

лекционное занятие (4 часа(ов)):

Сүз төркемнәре: мөстәкыйль сүз төркемнәре, бәйләгеч сүз төркемнәре, модаль сүз төркемнәре.

практическое занятие (10 часа(ов)):

Сүз төркөмнөрөнө морфологик анализ ясау.

4.3 Структура и содержание самостоятельной работы дисциплины (модуля)

N	Раздел Дисциплины	Семестр	Неделя семестра	Виды самостоятельной работы студентов	Трудоемкость (в часах)	Формы контроля самостоятельной работы
1.	Тема 1. Морфемика. Словообразование.	8		подготовка к письменной работе	30	письменная работа
2.	Тема 2. Именные части речи. Глагол, модальные и связывающие части речи.	9		подготовка к контрольной работе	49	контрольная работа
	Итого				79	

5. Образовательные технологии, включая интерактивные формы обучения

Образовательные технологии: по балльно-рейтинговой системе - технология модульного обучения; компьютерная технология в процессе проведения лекций; "мозговая атака" или "мозговой штурм" в ходе проведения семинарских занятий; работа по 6 (по 3 в 5 и 6 семестрах) модулям в ходе выполнения тестовых (закрытых и открытых) заданий.

6. Оценочные средства для текущего контроля успеваемости, промежуточной аттестации по итогам освоения дисциплины и учебно-методическое обеспечение самостоятельной работы студентов

Тема 1. Морфемика. Словообразование.

письменная работа , примерные вопросы:

Морфемика. Сүзлөрнөң ясалыш структурасы. Сүз ясалышы ысуллары.

Тема 2. Именные части речи. Глагол, модальные и связывающие части речи.

контрольная работа , примерные вопросы:

Сүз төркөмнөре: мөстөкыйль сүз төркөмнөре, бэйлөгөч сүз төркөмнөре, модаль сүз төркөмнөре.

Тема . Итоговая форма контроля

Примерные вопросы к экзамену:

Кушымта ♦1 Задания для контрольной работы

1. Түбөндөгө сүзлөрдөн ясагыч кушымчалар ярдәмендә төрлө сүз төркөмнөрөн ясагыз.

агач, урман, яшел, матур, биш, жиде, кеше, күз, агым, кушкан, яшь, жылфер, нык, шатыр, тып, яз, тор, кил, ах, уф, тарих, шөһәр, ачу, шалтыр, кызык, ике, бүл, көн, сыз, ак, жир, көл, тәртип, тәрбия, мәктәп

2. Бирелгән сүзлөрдөгә мөнәсәбәт белдерүче кушымчаларны табыгыз.

дусларыбызның, матурланганнар, өйдәгеләрен, бишлеләр, югалмасын, көндәлекләрегезгә, киендермәсәгез, тәрбияләрәк, яшәргәнсез, ашамлыкларда, кычкырыбрак, чүкечегезнең, ботакларыннан, йөрәккәемдә, алмаларын, килмәгәннәр, кирәксенмәгәч, аңлаткансыз, әрчешкәннәр, ераграк, килүегезне

3. Синтетик һәм аналитик төзелешле сүзләрне күрсәтегез.

китаплы, бүлмә, жир жиләге, татарча, искиткеч, өстәл, ял итү, карау, аллы-гөлле, ТДГПУ, ары-бире, сүзчән, яшьләй, көннәрдән беркөнне, язын, ара-тирә, ерак, карар кылу, көндезге, бала-чага, йомшак, коңгырт кара күзле (кеше), туган (жир), аннары, эшли-эшли (уку), акрын, Киек каз юлы, язын-көзен

4. Сүзләрнең ясалыш мәгънәсен аңлатыгыз.

эшлә, жырла, уйла, көйлә; йөреш, өлгереш, кичереш, омтылыш, үсеш; сүзле, төрле, китаплы, бозлы, акыллы; сөтсез, агачсыз, тәмсез, тозсыз, шикәрсез; кояштай, айдай, ефәктәй, мамыктай; татарча, гарәпчә, әйткәнчә, кушканча, минемчә, сезнеңчә; зурай, ерагай, якынай, тарай, киңәй; авылдаш, бүлмәдәш, якташ, юлдаш, чордаш, сердәш, сыйныфташ; тиңдәш (кисәк), мәгънәдәш (сүз), аваздаш (сүз); сөзмә, япма, бүлмә, киңәшмә, ярма, басма; язма (эш), күчмә (халык), күчерелмә (мәгънә), күрмә (диктант), казылма (байлык); эшче, ташчы, ярдәмче, тарихчы, аучы, мәгърифәтче

5. Сүзләрнең һәр ясалышына төрле сүз төркемнәреннән бишәр мисал уйлап языгыз.

6. Исемнәрнең ясалышын һәм төзелешен тикшерегез.

лмагачларны, киёмнәрен, көнчыгышта, үлчәүләрегезнең, көнкүрешбездә, төзүчеләре, сөөнеченнән, тарагын, очкыннар, бала-чагаларыбызда, торакаларыгызга, тегүен, ашламаларының, чөчүгә, сөзгөчтән, Илгиз, сорауларыгызны, биючеләребездән, каптырмаларын, үзгәреш, радиотапшыруларыгызны, төркемчәләргә

Үрнәк: "алмагачларны" сүзгә тикшерелә: алма+агач - тамыр морфема (кушма); - лар - мөнәсәбәт белдерүче модальлек, күплек сан кушымчасы; - ны - мөнәсәбәт белдерүче бәйләгеч, төшем килеше кушымчасы. Сүзнең нигезе - ясалма (кушма), сүзләр кушылу ысулы белән ясалган.

7. Сыйфатларның ясалышын һәм төзелешен тикшерегез.

жәйге, күңелдәге, бишле, кунакчыл, күренмәслек, күпкырлы, кызыксынучан, куркыныч, жыйнак, очсыз-кырыйсыз, түләүле, хәйләкәррәк, жебегән (кеше), янындагыларның, тормышчан, алсу, күтәрәнке, житү (кыз), шомырт кара күзле (кеше)

8. Рәвешләрнең ясалышын һәм төзелешен тикшерегез.

иптәшләрчә, тереләй, үзара, яңа (гына), аннан-моннан, әрәмгә, баштанаяк, уйламастан, кузгатырдай, берсүзсез, игенләтә, эчкәре, астыртын, дүртүләп, кайтышлы, аңлавыгыч, көтмәгәндә, һаман, гаять, берьюлы, бөтенләйгә, сизмәстән, гел, тиз арада, бүген, кичләрен, быелгыча, акрынрак, ифрат

9. Фигыльләрнең ясалышын һәм төзелешен тикшерегез.

ямьләндерде, кадаларга, күңелсезләнгән, дуслаштык, сабуллашканнар, безелдәшәләр, үтмәсләнде, күздән кичерделәр, кыскартмасагыз, терелтте, саргаймасын, коткарык, бораулагач, дәвам итсәк, татарчалаштырылган, кетердәтеп, елмаешалар, агарттылар, сатулашырга, моңланып

10. Сүзләрнең төзелешен тикшереп, ясалыш ысулларын аңлатыгыз.

яшьлегебезнең, кайнар (су), якташларыгыздан, тырышыбрак, укытучыларын, тиңдәшсез, икеләнмәсеннәр, искә төшердек, турыпочмаклык, сөйләшмәсәк, урындыкларыгызны, үзйөрешле, элеккегечә, тапкырчыгыш, төрләнәшенә, ишетелгәнчә (язу), киптергечләрен, башваткыч, эленке-салынкы, житмеш, ассызыклап, астыртын, баштарак (килү), үзгәрешләреннән, ямьләндергәч, аңлашылмаучылык, өйләндергәнсез, кичләрен, яхшылабрак, килеп житүләрен, киленкәйләребезнең, гөрләштеләр, тормыштагыча, (фигыльләрнең) затланышлыларын

Кушымта ♦2. Темы для курсовых и квалификационных работ

1. Татар телендә сүз ясалышын өйрәнү тарихы.
2. Сүз ясалышында сүз төркемнәренә үзара мөнәсәбәт.
3. Татар телендә аналитик төзелештәге сүзләрнең урыны.
4. Татар телендә сүз ясауның актив (продуктив) ысуллары.
5. Төрле сүз төркемнәренә кушымчалау ысулы белән ясалыш үзенчәлекләре.
6. Конверсия яки лексик-грамматик ысул белән яңа сүзләр ясалышы.

7. Татар телендә сүз ясауның актив булмаган ысулары.
8. Татар телендә кушымчаларны төркемләү мәсьәләсе.
9. Исемнәрнең кушымчалау ысулы белән ясалуы.
10. Фигыльләрнең сүзләр кушылу ысулы белән ясалуы.
11. Татар һәм башкорт телләрендә сүз ясалу ысуллары.
12. Татар һәм башкорт телләрендә конверсия ысулы белән сүз ясалу.
13. Татар теленә хас булган морфонологик күренешләр.
14. Татар телендә сүзләрнең редупликация юлы белән сүз ясалуы.
15. Татар телендә исемнәрнең конверсия ысулы белән ясалуы.
16. Телебезнең сүз ясалышы системасын өйрәнүдә профессор М.З.Зәкиев хезмәтләренең әһәмияте.
17. Сүз ясалышы системасын өйрәнүдә доцент З.М.Вәлиуллина хезмәтләренең әһәмияте.
18. Профессор Д.Г.Тумашева хезмәтләрендә сүз ясалышы мәсьәләләренең куелышы.
19. Татар телендә сүз ясалышын өйрәнүдә профессор Ф.Ә.Ганиев хезмәтләренең тоткан урыны.
20. Татар һәм рус телләрендә сүз ясалышының төп үзенчәлекләре.
21. Татар һәм рус телләрендә кушымчалау ысулы белән сүз ясалу.
22. Мәктәп программаларында һәм дәрәҗәләрдә сүз ясалышының бирелеше.
23. Уку ярдәмлекләрендә сүз ясалышы мәсьәләләренең куелышы.
24. Татар телендә академик грамматикасында сүз ясалышы мәсьәләләренең бирелеше.
25. Татар телендә исемләшү күренеше һәм исемгә күчү юлы белән сүз ясалу үзенчәлекләре.

Кушымта ♦3. Вопросы для экзамена.

1. Сүз ясалышының өйрәнү предметы һәм бурычлары турында сөйләгез.
2. Сүз ясалышын өйрәнүгә кайсы галимнәребез аеруча зур өлеш керткән?
3. "Сүз ясалышы" дигән термин нинди мәгънәләрдә кулланыла?
4. Телебезнең башка бүлекләренә сүз ясалышының мөнәсәбәте турында сөйләгез.
5. Сүз ясалышының төп бүлекләре турында ниләр беләсез?
6. Нәрсә ул морф һәм морфема?
7. Агглютинатив телләрдә сүз формасының төзелеш үзенчәлекләрен мисаллар белән аңлатыгыз.
8. Татар телендә морф төрләре.
9. Татар телендә кушымчаларның төрләре.
10. Татар сүзләренең нигезе.
11. Татар теленә хас булган морфонологик күренешләренә санагыз һәм аларга аңлатма бирегез.
12. Сүзләрнең ясалыш структурасы турында сөйләгез.
13. Сүзләрнең лексик мәгънәсе белән ясалыш мәгънәсе ничек аерыла? Мисаллар белән аңлатыгыз.
14. Сүз ясалышында сүз төркемнәренең үзара мөнәсәбәте турында ниләр беләсез?
15. Татар телендә төрле сүз төркемнәренең кушымчалау юлы белән ясалуы турында сөйләгез.
16. Сүзләр кушылу ысулы белән нинди сүз төркемнәре ясала?
17. Конверсия ысулы белән сүз ясалу ничек бара? Бу ысул белән кайсы сүз төркемнәре ясала?
18. Татар телендә сүзләрне кыскарту ысулы нинди үзенчәлекләргә ия булып тора?
19. Сүзтөзмәләрнең лексик бер бөтенгә әйләнүенә мисаллар әйтәп, бу ысулга аңлатма бирегез.
20. Лексик-семантик ысул белән конверсия ысулының үзенчәлекле яктарын әйтегез.

21. Татар телендә фонетик ысул белән сүз ясалунуң үзенчәлекләрен әйтеп, жавабыгызны мисаллар белән раслагыз.
22. Грамматика, аның бүлекләре; аларның өйрәнү предметлары. Грамматик мәгънә, грамматик форма һәм грамматик категория.
23. Татар телендә сүз төркемнәрен өйрәнү тарихы.
24. Хәзерге татар әдәби телендә сүз төркемнәре мәсьәләсе. Сүзләргә төркемләр принциплары.
25. Исемнәргә тулы характеристика бирү.
26. Сан категориясенә грамматик үзенчәлекләре.
27. Татар телендә килеш системасы.
28. Исемнән башка сүз төркемнәренә килеш һәм тартым белән төрләнүе.
29. Тартым категориясенә лексик-грамматик үзенчәлекләре.
30. Татар телендә исемләшүнең төп шартлары.
31. Сыйфатларга характеристика бирү. Сыйфат дәрәжәләре.
32. Сыйфатларның семантик төркемчәләре.
33. Рәвешләргә тулы характеристика бирү.
34. Рәвешләрнең төркемчәләре.
35. Саннарда тулы характеристика бирү.
36. Сан төркемчәләре.
37. Алмашлыкларның грамматик төркемчәләре.
38. Алмашлыкларның семантик төркемчәләре.
39. Фигульләргә тулы характеристика бирү.
40. Фигульләрнең лексик-грамматик һәм грамматик категорияләре.
41. Юнәлеш категориясе.
42. Дәрәжә категориясе.
43. Барлык-юклык категориясе.
44. Заман категориясе.
45. Зат-сан категориясе.
46. Төркемчә категориясе.
47. Хикәя фигульләрнең грамматик үзенчәлекләре.
48. Боерык фигульләрнең лексик-грамматик үзенчәлекләре.
49. Шарт фигульләрнең грамматик үзенчәлекләре.
50. Теләк/ният фигульләрнең грамматик формалары һәм үзенчәлекләре.
51. Татар телендә ярдәмчә фигульләр.
52. Сыйфат фигульләрдә заман категориясе.
53. Сыйфат фигульләрнең исемләшүе һәм исемгә күчү шартлары.
54. Рәвеш фигульләрнең грамматик үзенчәлекләре.
55. Татар телендә исем фигуль формасы.
56. Инфинитив фигуль: исем фигуль белән уртаклыгы һәм аермасы.
57. Татар телендә аваз ияртемнәре.
58. Хәбәрлек сүзләргә лексик-грамматик һәм морфологик-синтаксик үзенчәлекләре.
59. Бәйләгеч сүз төркемнәренән бәйлек һәм бәйләк сүзләр.
60. Теркәгеч һәм теркәгеч сүзләр.
61. Модаль мәгънәле сүз төркемнәренән кисәкчәләр һәм аларның төркемчәләре.
62. Ымлыклар, аларның семантик төркемчәләре.
63. Модаль сүзләр, аларның стилистик кулланылышы.
64. Татар телендә сүз төркемнәренә үзара мөнәсәбәт.
65. Татар теле морфологиясен өйрәндә зур хезмәт куйган галимнәребез.

7.1. Основная литература:

1. Харисова Ч.М. Хәзерге татар әдәби теле морфологиясе: программа һәм методик киңәшләр / төз. Ч. М. Харисова. Казан: Татар дәүләт гуманитар-педагогика ун-ты, 2005. 42 б.
2. Хәзерге татар әдәби теле морфологиясе = Морфология современного татарского языка: уку-укуту кулланмасы / Казан (Идел буе) федераль ун-ты; Ф. М. Хисамова, Г. Р. З. З. Галиуллина, М. Х. Әнвәрова, А. Ә. Гафурова. Казан: Казан университеты, 2010. 126 б.;
4. Теория языка. Вводный курс: Учебное пособие / А. А. Горбачевский. - М.: Флинта: Наука, 2011. - 280 с. (e-book) ISBN 978-5-9765-0965-8/<http://znanium.com/catalog.php?bookinfo=447873>

7.2. Дополнительная литература:

1. Мандель, Б.Р. Современный русский язык: лексика, словообразование, морфология [Электронный ресурс] : Учеб.пособие / Б.Р.Мандель. - М.:
2. Вузовский учебник: ИНФРА-М, 2013. - 374 с. <http://znanium.com/bookread.php?book=403676>
3. Харисова Ч.М. Татар теле. Морфология: Югары уку йортлары өчен дәреслек. - Казан: Мәгариф, 2010. - 125 б.

7.3. Интернет-ресурсы:

Библиотека им. Н.И.Лобачевского КФУ - knigafund.ru

лингвистика - www.linguistic.ru

Сайт электронно-библиотечной системы ?ТАТКНИГАФОНД.RU? - <http://www.tatknigafund.ru>

Универсальная энциклопедия ?Википедия? - www.wikipedia.ru

Электронная библиотека и материалы сайта КФУ - www.ksu.ru

Электронная библиотека и материалы сайта отделения татарской филологии КФУ - www.tatar.ksu.ru

8. Материально-техническое обеспечение дисциплины(модуля)

Освоение дисциплины "Морфемика, словообразование, морфология" предполагает использование следующего материально-технического обеспечения:

Мультимедийная аудитория, вместимостью более 60 человек. Мультимедийная аудитория состоит из интегрированных инженерных систем с единой системой управления, оснащенная современными средствами воспроизведения и визуализации любой видео и аудио информации, получения и передачи электронных документов. Типовая комплектация мультимедийной аудитории состоит из: мультимедийного проектора, автоматизированного проекционного экрана, акустической системы, а также интерактивной трибуны преподавателя, включающей тач-скрин монитор с диагональю не менее 22 дюймов, персональный компьютер (с техническими характеристиками не ниже Intel Core i3-2100, DDR3 4096Mb, 500Gb), конференц-микрофон, беспроводной микрофон, блок управления оборудованием, интерфейсы подключения: USB, audio, HDMI. Интерактивная трибуна преподавателя является ключевым элементом управления, объединяющим все устройства в единую систему, и служит полноценным рабочим местом преподавателя. Преподаватель имеет возможность легко управлять всей системой, не отходя от трибуны, что позволяет проводить лекции, практические занятия, презентации, вебинары, конференции и другие виды аудиторной нагрузки обучающихся в удобной и доступной для них форме с применением современных интерактивных средств обучения, в том числе с использованием в процессе обучения всех корпоративных ресурсов. Мультимедийная аудитория также оснащена широкополосным доступом в сеть интернет. Компьютерное оборудование имеет соответствующее лицензионное программное обеспечение.

Компьютерный класс, представляющий собой рабочее место преподавателя и не менее 15 рабочих мест студентов, включающих компьютерный стол, стул, персональный компьютер, лицензионное программное обеспечение. Каждый компьютер имеет широкополосный доступ в сеть Интернет. Все компьютеры подключены к корпоративной компьютерной сети КФУ и находятся в едином домене.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "БиблиоРоссика", доступ к которой предоставлен студентам. В ЭБС "БиблиоРоссика" представлены коллекции актуальной научной и учебной литературы по гуманитарным наукам, включающие в себя публикации ведущих российских издательств гуманитарной литературы, издания на английском языке ведущих американских и европейских издательств, а также редкие и малотиражные издания российских региональных вузов. ЭБС "БиблиоРоссика" обеспечивает широкий законный доступ к необходимым для образовательного процесса изданиям с использованием инновационных технологий и соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

Учебно-методическая литература для данной дисциплины имеется в наличии в электронно-библиотечной системе "ZNANIUM.COM", доступ к которой предоставлен студентам. ЭБС "ZNANIUM.COM" содержит произведения крупнейших российских учёных, руководителей государственных органов, преподавателей ведущих вузов страны, высококвалифицированных специалистов в различных сферах бизнеса. Фонд библиотеки сформирован с учетом всех изменений образовательных стандартов и включает учебники, учебные пособия, УМК, монографии, авторефераты, диссертации, энциклопедии, словари и справочники, законодательно-нормативные документы, специальные периодические издания и издания, выпускаемые издательствами вузов. В настоящее время ЭБС ZNANIUM.COM соответствует всем требованиям федеральных государственных образовательных стандартов высшего профессионального образования (ФГОС ВПО) нового поколения.

ноутбук, демонстрационный аппарат

Программа составлена в соответствии с требованиями ФГОС ВПО и учебным планом по направлению 050100.62 "Педагогическое образование" и профилю подготовки Образование в области родного (татарского) языка и литературы .

Автор(ы):

Харисова Г.Ф. _____

"__" _____ 201__ г.

Рецензент(ы):

"__" _____ 201__ г.